

АСОЦИАЦИЯ НА ПАРКОВЕТЕ В БЪЛГАРИЯ

Адрес: 1000 София, ул. Хан Аспарух 26, apb@parks.bg, <http://www.parks.bg>

ИЗХ. № 40/20.07.2019г.

До Министерство на околната среда и водите

Становище относно проект на Документ за целите на Натура 2000, разработен в рамките на проект BG16M10P002-3.006-0001-C02 „Знания за Натура 2000“, изпълняван от Дирекция „Национална служба за защита на природата“, финансиран от Оперативна програма „Околна среда 2014-2020 г

Уважаеми Госпожи и Господа,

В допълнение на нашето становище относно процедурата, с която се правят обществените консултации и в която предложихме: МОСВ да извърши преценка необходимостта от екологична оценка на Документа за целите на Натура 2000 по реда на чл.85 на ЗООС, да се извършат обществени обсъждания на Документа за целите на Натура 2000 във всички общини, в които има територии от НЕМ Натура 2000 и да се удължи срокът за провеждане на обществени консултации, правим настоящите коментари относно някои съществени проблеми, които установихме при запознаването ни само с част от представените няколко хиляди страници:

1. Представеният документ за обсъждане е непълен, като от него липсва Приложение 4 към Документа за целите е представена базата данни в Microsoft Access, което изключително затруднява процеса на разглеждането му, доколкото трябва да се работи с почти 1000 текстови файла с големина над 6000 страници.
2. Не всички от принципите, върху които е изграден документът имат връзка с неговата задача – например принципи 4, 6, 7 и 8. Някой от тях не са във връзка с темата, но и нарушават някои конституционни принципи като правото на собственост, като принцип 6 - Собственикът/ползвателят не е най-добрият стопанин на собствеността си, а е единственият стопанин в демократични държави, спазващи човешките права и уважаващи правото на собственост.
3. Отново искаме да подчертаем ключовата роля на информираността на гражданите (принцип 8), но не като някаква мярка за постигане на имагинерно съвместяване между природа и икономическото развитие, а като важна мярка за постигане на целите на мрежата Натура 2000.
4. Документът за целите не работи за изпълнение на действащата нормативна рамка, а е адресиран към някакво бъдещо законодателство, което поставя под съмнение реалността на поставените в него задачи, като например, че ще даде указания за изготвянето на плановете за регионално управление на Натура 2000, каквито към настоящия момент не съществуват.
5. Избраният срок на действие на този документ – 6 години, го прави ненужен и поставя под въпрос смисълът на разходите по него. Няма как целите на национално и биогеографско ниво да се подменят на 6 години, това може да се извършва само по отношение целите на ниво на зона и то само при активни мерки от страна на

АСОЦИАЦИЯ НА ПАРКОВЕТЕ В БЪЛГАРИЯ

Адрес: 1000 София, ул. Хан Аспарух 26, apb@parks.bg, <http://www.parks.bg>
собственици и държава. Тук може да цитираме и посоченото в Документа Ръководство на ЕК „Управление на защитените зони по „Натура 2000“ Разпоредбите на член 6 от Директива 92/43/ЕИО за местообитанията (2019/С 33/01)“

„Важно е да се прави ясна разлика между цели и мерки. Може например да се очаква целите на опазването да бъдат принципно устойчиви във времето — в повечето случаи те трябва да бъдат дългосрочни. Същевременно е вероятно мерките за опазване, необходими за постигането на тези цели, да се променят — включително в отговор на променящите се заплахи за зоните, както и в резултат на евентуалните положителни последици от вече предприетите мерки за опазване.“

6. Визията как указанията към НПРД и плановете за управление „се дават чрез посочване дали целта се отнася само за поддържане на съществуващото положение или за неговото подобряване“ показват объркване между цели на управление и мерки.
7. Задачата, че документът за целите трябва да дава отговор и на „въпроса, свързан с ефикасността на прилагане на мерките – изпълнението на какъв тип мерки в кои зони ще доведе до постигането на бърз и траен резултат, с най-малко времеви и финансови ресурси“, е неизпълнена и неизпълняема. Тук отново виждаме объркване между цели и мерки. В документа липсват мерки и няма как те да бъдат оценени и приоритизирани.
8. Избраният четиристепенен подход не е разработен изцяло в документа, доколкото липсват цели на развитото четвърто ниво. В този смисъл без да се дискутира изобщо дали е възможно да се поставят цели на локално ниво или на това ниво е подходящо да се използват само мерки изпълняващи целите от трето ниво, считаме за подходящо да се премахне от документа. Това ни предложение се подкрепя и от самия документ който признава, че става дума не за цели, а за мерки – „На базата на анализ на съществуващото състояние, в сравнение с желаната степен на опазване на целевия обект на конкретната територия, могат да се предложат и необходимите консервационни мерки към отделните му находища.“
9. Методиката на документа се основава на допускания, които не отговарят на истината. Например допускането, че „наличните данни дават представа за актуалната ситуация“ няма как да е достоверно след като в източниците на данни липсват такива получени след 2012 г.
10. Друго допускане на методиката „Целите за опазване ще бъдат разработени основно за целеви обекти в неблагоприятно състояние (U1/U2)“ не отговаря на цитираното ръководство на ЕК „Управление на защитените зони по „Натура 2000“ Разпоредбите на член 6 от Директива 92/43/ЕИО за местообитанията (2019/С 33/01)“ -

„По принцип следва да бъдат определени цели на опазването за всяка зона и за всички типове местообитания и видове със значително наличие в съответната зона. Те следва да се основават на екологичните изисквания на местообитанията и видовете, срещани се в зона, и следва да определят желаните им природозащитен статус в зоната. Те следва да бъдат установени с оглед на оценката на опазването на всеки тип местообитание и вид, отбелязана в стандартния формуляр за данни.“

АСОЦИАЦИЯ НА ПАРКОВЕТЕ В БЪЛГАРИЯ

Адрес: 1000 София, ул. Хан Аспарух 26, apb@parks.bg, <http://www.parks.bg>

11. Друг основен принцип на документа, че „В Документа за целите ще бъдат включени само зони от мрежата Natura 2000, в които съответния целеви обект е потвърден. Изключение ще се прави за зоните – биокоридори;“ е недопустим, защото не само не отговаря на целите и разпоредбата на Директива 92/43/ЕИО, но и използва неясен термин „потвърден“ – потвърден от кой, при какви условия и на основата на какво научно изследване.
12. Ние сме съгласни с твърдението, че целите трябва да се основават на „надеждни данни и информация“, но използваните доклади по чл. 17 на Директива за местообитанията и чл. 12 на Директива за птиците и в Стандартните формуляри за данни, не са такива. Докладите по чл. 17 на Директива за местообитанията и чл. 12 на Директива за птиците са с неясно авторство и не са научно разглеждани или валидирани, като данните в тях в огромен брой случаи противоречат на данните в Червена книга на Р България, разработена от БАН в същия времеви период. Що се отнася до Стандартните формуляри за данни, те са всичко друго, но не и достоверен документ, доколкото станахме свидетели на тяхната промяна, докато изготвяхме настоящото ни становище и установихме, че някой ги променя, без да има изисканата от ЗБР наредба за това.
13. Считаме, че информацията, която е използвана за формулиране на целите не попада в категорията най-добра налична информация, доколкото пропуска информации от редица изследователски или проектни действия, включително финансирани от МОСВ, ПУДООС или ОПОС, като планове за действия за видове, планове за управление на защитени зони или територии, картирания, извършвани от други ведомства, например като картирането на дюните, изпълнено от АГКК или горскостопанските планове, обобщаващи публикации за отделни целеви обекти или отделни защитени зони и т.н. В същото време са използвани данни, които не са минали научна верификация, вкл. Доклад за България по чл. 17 на Директива за местообитанията, за периода 2007-2012 г., Доклад за България по чл. 12 на Директива за птиците, за периода 2007-2012 г. и проект "Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове - фаза I".
14. Уточнението как за всички площи в документа са използвани данни от проект "Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове - фаза I" е изключително смущаващо, доколкото проектът не отразява данните към 2007 година, а към един много по-късен период и това нарушава разпоредбата на директивата и на ръководството за определяне на БПС, а именно, че периодът, за който трябва да са данни като FRA и FRR, трябва да е датата на влизане на директивата в сила за съответната държава, за България – 1.01.2007г.
15. В смисъла на горната точка сме съгласни с изводите от самия документ, че данните които се използват за разпространението на целевите обекти е определено до голяма степен въз основа на моделиране, което има един съществен момент – не е верифицирана неговата достоверност на терен. И за това се получава, че голям брой видове, привързани към водна среда са отчетени като разпространени в засушливи или сухи местообитания.
16. Липсва яснота как са приоритизирани целевите обекти в приложение 3 и защо са пропуснати видове или местообитания.

АСОЦИАЦИЯ НА ПАРКОВЕТЕ В БЪЛГАРИЯ

Адрес: 1000 София, ул. Хан Аспарух 26, apb@parks.bg, <http://www.parks.bg>

17. Липсва критичен преглед на информацията от СДФ и актуализация на заплахите и въздействията върху целевите обекти, което позволява да се адресират несъществуващи или стари заплахи или въздействия и да се пропускат съвременни такива.
18. Не всяка заплаха или въздействие са адресирани с цел, например за зараждащите се дюни в 33 Плаж Шкорпиловци единствената цел е подобряване на информацията за тях, което нито адресира заплахите, установени в СДФ, нито адресира съвременните заплахи. Като друг пример можем да посочим установеното въздействие на Улов пелагични тралове върху местообитание 2180 – Облесени дюни в зона BG000100 Ропотамо.
19. Според нас има методичен проблем и неразбиране при съобразяване на документа с определените Благоприятни референтни диапазони FRA, например сумата им за всички дюнни хабитати е 10 200 кв.км., което е напълно нереалистично.
20. Съществува методичен проблем при съобразяване на целите с невярно определените Благоприятни референтни площи – данни, събирани в периода 2011 – 2013 няма как да бъдат копирани и използвани лесно при необходимост този показател да показва разпространение към 2007 г. Подобен проблем освен с FRR наблюдавахме и с FRP при видовете.
21. В предложените документи има съществен проблем с определяне на минималната и максимална численост на популациите на видове в защитените зони. Размер на популация от 1 един индивид не е научно достоверна.
22. Съществува проблем при прехвърлянето на данни от една база в друга, например данните за площта на хабитат 2180 в зона BG0000100 веднъж е посочена като 0,33 ха във файла за местообитанието, а в файла за зоната – 3,28 ха. Още повече, че този хабитат е картиран в територия, която не попада в зоната в нейните граници според КАИС. За някои числа изобщо не става ясно как са попаднали например в Документа за целите, например местообитания 2110 в зона BG0000154 е посочено, че е 80,14 ха, в докладите от "Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове - фаза I" е посочено, че е 36,02 ха, а в СДФ формуляра е било 72,23 ха. Друг подобен пример е същото местообитание в зона BG0001001, където трите числа са 23,07 ха, 29,21 ха и 27,59 ха.
23. Данните в точка 3,1,3 Покритие от мрежата Natura 2000 в кв. км (стандартни формуляри) не отговарят на стандартните формуляри, може би, защото същите се променят даже в момента на обсъждане на Документа за целите, неясно с каква цел и с какво качество на данните, които се вписват в тях.
24. Въпреки включването на 12 уважавани български експерта, е напълно разбираемо, че тяхната квалификация не може да покрие целия спектър на видове и местообитания, което е довело до проблемни резултати.

Всичко гореизложено ни води до това, че в този си вид документът не може да се използва. Избраният работен процес включва:

- Разработване на методическа рамка;
- Разработване на база данни, в която целите да бъдат описани;
- Разработване на първи вариант на целите;
- Цикли от експертни консултации;
- Разработване на Документа;

АСОЦИАЦИЯ НА ПАРКОВЕТЕ В БЪЛГАРИЯ

Адрес: 1000 София, ул. Хан Аспарух 26, apb@parks.bg, <http://www.parks.bg>

- Експертни срещи и публични консултации.

Според нас той няма да доведе до много полезен резултат доколкото страда от съществени проблеми, част от които посочихме, но като най-важни виждаме противоречиви и неверифицирани научни данни, огромен процент данни от непотвърдени модели, неясни граници при защитените зони за хабитатите, откъсване на процеса от заинтересованите страни – собственици, стопани, научни работници и екологични организации.

В този смисъл предлагаме да се промени процеса при изработването на документа като се извърши:

1. Определяне на точните граници на зоните за хабитатите
2. Събиране на всички съществуващи данни за разпространението на видове и местообитания и компилирането им в една обща база данни
3. Подлагане на общата база данни на научна верификация от БАН или друга организация с постоянен научен състав.
4. Обсъждане на получения резултат от всички заинтересовани страни,
5. Постигане на съгласие поне по пет ключови показателя за всеки вид или местообитание – FRA, FRR/FRP, консервационен статус, покритие на ниво зони, достатъчност на мрежата.
6. Преглед, актуализация и допълване на заплахите и въздействията по зони в рамките на широк консултативен процес
7. Разработване на първи вариант на целите на ниво зони. Процедура по ЗООС за необходимостта от екологична оценка.
8. Цикли от консултации на ниво вид/местообитание (научни консултации) и на ниво зони (на място в общините попадащи в зоните)
9. Разработване на финална версия на целите на ниво зона
10. Разработване на начална версия на целите на биогеографско и национално ниво
11. Цикли от консултации на ниво вид/местообитание (научни консултации) и на обществено обсъждания на ниво зони (на място в общините попадащи в зоните)
12. Разработване на финална версия на целите на биогеографско и национално ниво

Като се надяваме настоящото становище да е полезно за Вашата работа,

С уважение

Тома Белев

Председател на УС на АПБ

